

PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 36/1997 vp

Hallituksen esitys laiksi joukkotuhontana pidettävän rikoksen ehkäisemistä ja rankaisemista koskevan yleissopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä annetun lain muuttamisesta

Ulkoasiainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on lähettäessään 28 päivänä loka-kuuta 1997 hallituksen esityksen 180/1997 vp laiksi joukkotuhontana pidettävän rikoksen ehkäisemistä ja rankaisemista koskevan yleissopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä annetun lain muuttamisesta ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa ulkoasiainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntösihteeri Sari Mäkelä, ulkoasiainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Sami Manninen, oikeusministeriö
- professori Kaarlo Tuori.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi joukkotuhontana pidettävän rikoksen ehkäisemistä ja rankaisemista koskevan yleissopimuksen eräiden säännösten hyväksymisestä annettua lakia siten, että laista poistetaan rajoitus, joka koskee yleissopimuksen määräysten soveltamista tasavallan presidentin virkatehtävissään tekemiin tekoihin.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Esityksen perusteluissa todetaan, että muutettavaksi ehdotettu laki säädettiin aikanaan perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Eduskunnan vastauksessa ilmoitettiin vain lain hyväksymisestä

mutta ei yleissopimuksen hyväksymisestä. Suomi teki yleissopimukseen liittyessään varauman, jonka mukaan yleissopimus ei aiheuta muutosta hallitusmuodon 47 §:n 2 momenttiin sisältyvään säännökseen syytteen nostamisesta tasavallan presidenttiä vastaan. Varauma on sisällytetty myös voimaansaattamislakiin. Lakiin ehdotettu muutos merkitsee perustelujen mukaan uutta poikkeusta perustuslakiin. Koska muutoksen tarkoituksena on saattaa Suomea jo osittain velvoittava kansainvälinen sopimus voimaan kokonaisuudessaan, esityksessä katsotaan, että lakiehdotus tulee käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 1 momentissa säädetyssä järjestyksessä.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esityksen perusteluissa todetun mukaisesti eduskunnan on katsottava ns. joukkotuhontayleissopimuksen voimaansaattamislain vuonna 1959 hyväksyessään hyväksyneen myös yleissopimuksen ja siihen tehdyn varauman, vaikka erillistä ponsipäätöstä eduskunnan suostumusta vaativien sopimusmääräysten hyväksymisestä ei tehtykään. Varauma tehtiin eduskunnan aloitteesta ja se sisällytettiin myös voimaansaattamislakiin.

Valiokunta käsitteli yleisesti varaumien tekemiseen ja peruuttamiseen sekä selitysten antamiseen liittyviä menettelykysymyksiä lausunnossa 5/1979 vp. Valiokunta on sittemmin pitänyt asianmukaisena, että eduskunta antaa nimenomaisella päätöksellään suostumuksensa eduskunnan toimivallan alaan kuuluvia sopimusmääräyksiä koskevien selitysten antamiseen (PeVL 2/1980 vp ja 28/1997 vp). Valiokunnan käsityksen mukaan on tarpeellista menetellä samoin esityksessä tarkoitettussa tilanteessa, jossa on kysymys eduskunnan edellyttämän varauman peruuttamisesta. Hallituksen esityksen mukainen ehdotus eduskunnan hyväksymispäätökseksi on näin ollen asianmukainen.

Varauman poistamista vastaava voimaan-

saattamislain muutos merkitsee sitä, että joukkotuhontayleissopimuksen tarkoittama syyte voidaan nostaa myös tasavallan presidenttiä vastaan. Tämä on ristiriidassa hallitusmuodon 47 §:n 2 momentin kanssa. Voimaansaattamislaki on säädetty ns. supistetussa perustuslainsäätämisyjärjestyksessä. Lakiin ehdotetussa muutoksessa on kysymys alkuperäiseen perustuslakipoikkeukseen nähden toisenlaisesta poikkeuksesta, minkä takia voimaansaattamislain muutosehdotus on käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 1 momentissa säädettyssä järjestyksessä.

Lausunto

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

että eduskunnan suostumus yleissopimuksen IV artiklan hyväksymiseen varaumitta on tarpeen ja

että lakiehdotus on käsiteltävä siinä valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 1 momentissa säädettyssä järjestyksessä, jota noudatetaan asian koskiessa perustuslakia.

Helsingissä 4 päivänä joulukuuta 1997

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Ville Itälä /kok
vpj. Johannes Koskinen /sd
jäs. Esko Helle /vas
Gunnar Jansson /r
Anneli Jäätteenmäki /kesk
Marjut Kaarilahti /kok
Juha Korkeaoja /kesk
Valto Koski /sd

Heikki Koskinen /kok
Osmo Kurola /kok
Johannes Leppänen /kesk
Jukka Mikkola /sd
Riitta Prusti /sd
Veijo Puhjo /va-r
Maija-Liisa Veteläinen /kesk
vjäs. Jouko Jääskeläinen /skl.